

SANDNESSJØEN

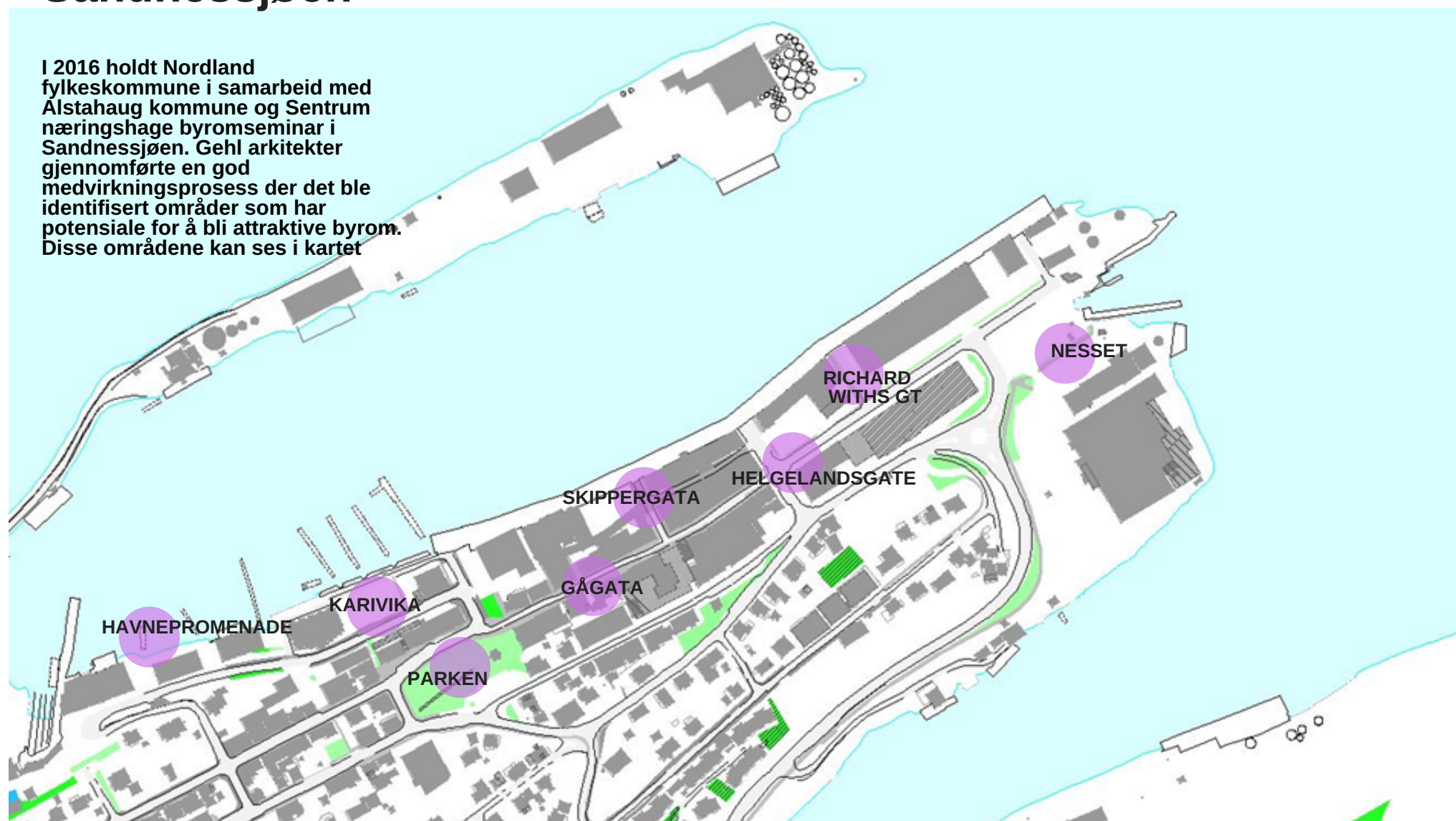
INSPILL TIL BYLIVSSTRATEGI & VISJON FOR TORGET/PARKEN

SLA

NÅVÆRENDE PLAN FOR BYROM

Byrom i Sandnessjøen

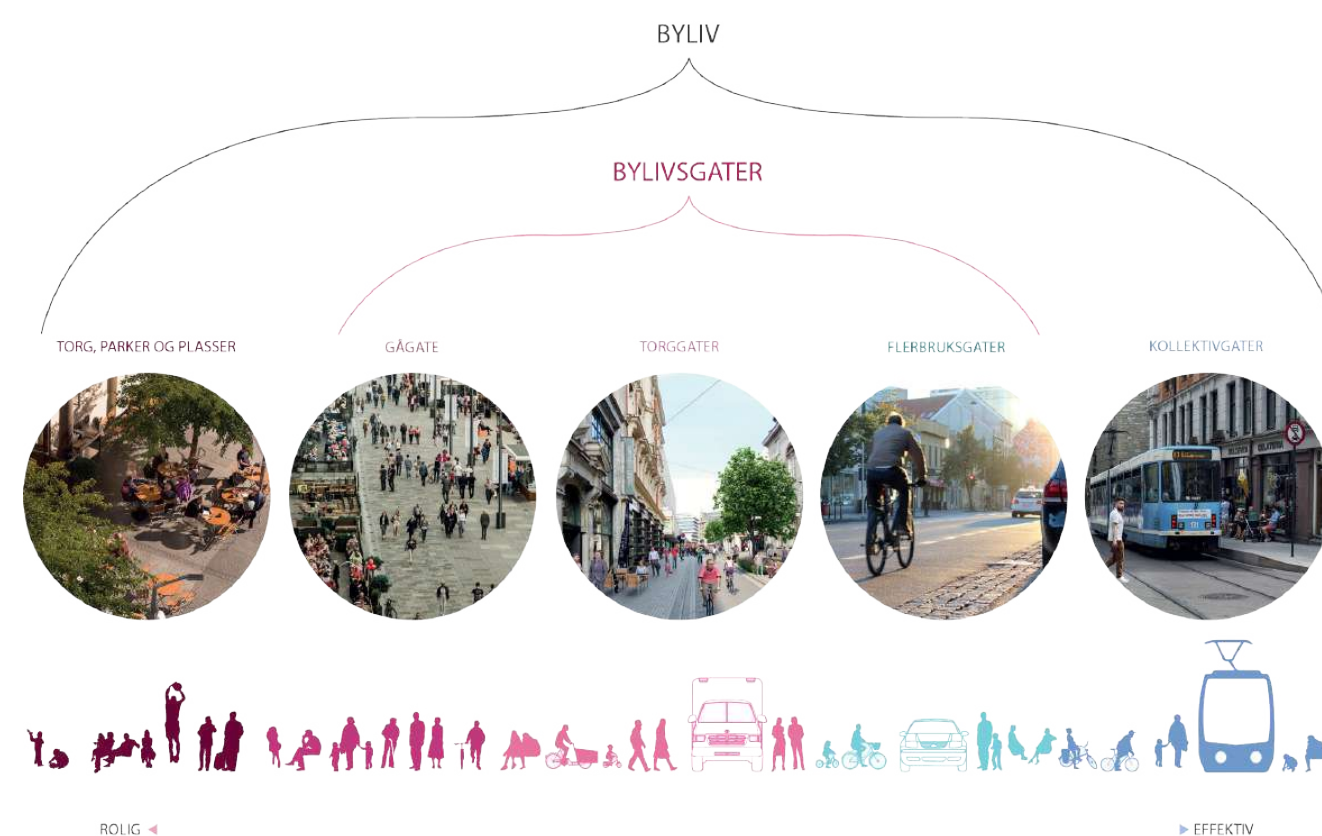
I 2016 holdt Nordland fylkeskommune i samarbeid med Alstahaug kommune og Sentrum næringshage byromseminar i Sandnessjøen. Gehl arkitekter gjennomførte en god medvirkningsprosess der det ble identifisert områder som har potensiale for å bli attraktive byrom. Disse områdene kan ses i kartet

VÅRE INNSPILL TIL PLANEN

Fra et bilbasert bysentrum til et sentrum som lar menneskene og bylivet legge premissene for gatebruken?

- Gode byrom er lett tilgjengelige for alle, oppleves trygge og bør være koblet sammen på en helhetlig måte. Økt byliv henger gjerne sammen med god tilrettelegging for gående og syklende og at viktige byrom og møteplasser knyttes sammen med folks daglige ferdsel i byen; viktige ruter og målpunkt. En bærekraftig bypolitikk har gjennomtenkt arealbruk og ser sammenhenger mellom de enkelte bygningene, uterom og samferdselsårer.
- Nåværende utkast er ikke så tydelig i forhold til byrommens roller, hvordan de relaterer seg til hverandre, eller helheten, eller hvordan de samvirker og skaper sekvenser og nye sammenhenger som har kraft til å bidra til en bymessig utvikling av Sandnessjøen og legge til rette for en kompakt forgjengervennlig by og økt byliv.
- Byrommene bør vurderes som en del av et større byroms-hierarki, hvor funksjoner de skal ivareta, ses i sammenheng med området de ligger, og hvor byrommenes potensial i å skape både sentrale og lokale sosiale møteplasser og orienteringspunkt (generere byliv), så vel som til å styrke sammenhenger og forbindelser (feks redusere opplevd avstand) styrkes og utnyttes til fulle - med et helhetlig perspektiv.
- Viktigheten av prioritering av myke trafikanter og økt tilrettelegging for grønn mobilitet og dets rolle, samt både påvirkning og nytte av, byrommenekommer tydelig frem i Startegien. Gjennom god bymessig utforming og attraktive byrom legger man nettopp til rette for en økt andel av myke trafikanter. (Tette byer er mer bærekraftige enn spredte byer bla pga større andel grønn transport - noe som igjen gjerne knyttes til graden av levende og attraktive bymiljøer).
- Fotgjengerprioriterte gaterom tilrettelegger for mer byliv (et byrom ikke nødvendigvis bare en avgrenset plass etc) og muliggjør interessante lommer for opphold, lek og aktivitet der mange ferdes. Så vell som grønnere gaterom med feks integrerte overvannsløsninger, vegetasjon/bynatur og tilhørende økt biodiversitet.

FORSLAG TIL VIDEREUTVIKLING AV PLANLAGT BYROMSNETTVERK

The waterfront promenade (yellow) connects all the new urban spaces of the city (orange) which provide a diversity of characteristics and atmospheres to enhance the liveliness of the place. First tangible intervention is the Torget og Parken.

VÅRE KOMMENTARER TIL STRATEGIEN

En styrket bymessighet, med kvaliteter som legger til rette for ønsket byliv må sikres - bør beskrives som vesentlig faktor i strategien. Dette vil også bidra til en sosial bærekraft og grønn mobilitet i en mer inkluderende by, med god tilgang for alle til ulike og viktige fellesskapssteder i det offentlige rom.

- Gode byrom som genererer et ønsket byliv, tilbyr viktige bruks og opplevelseskvaliteter og legger tilrette for mangfold i både brukere og brukt, samt økt folkehelse innebærer gjerne at de både inngår i og bidrar til en bymessig utforming. Utkastet til byromsstrategi er noe uklart på byrommenes forhold til og rolle i dette. Hva er relasjonen mellom byrommene og dets bygde omgivelser. Feks tetthet, funksjonsblanding, aktive førstetasjer etc - det som knytter seg til byrommene. Strategien kunne med fordel innebære visse målsettinger og designkriterier som tar for seg byrommenes fortsetninger, rammer med fokus på samspillsfaktoren.

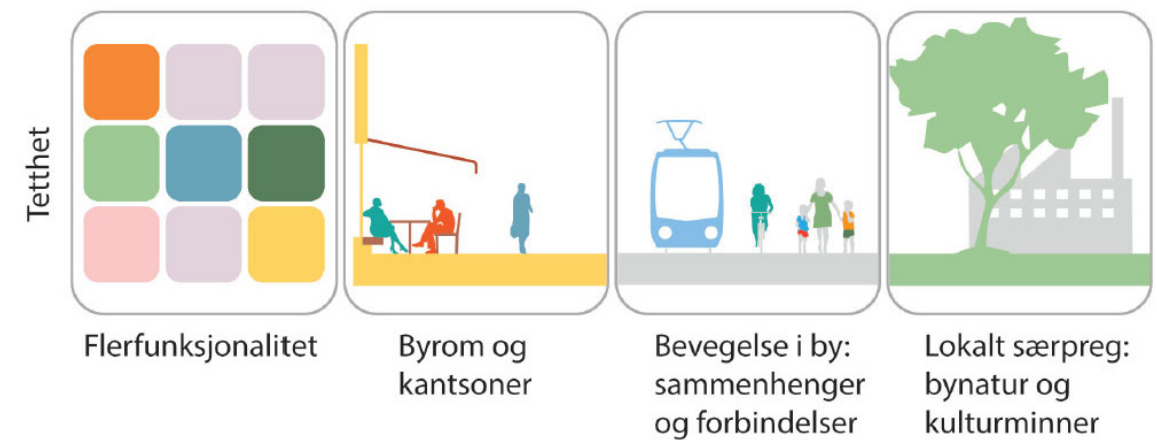
“Bymessighet handler om hvordan både naturgitte og menneskeskapt fysiske kvaliteter på en variert måte gir rom for et godt byliv for alle byens beboere, virksomheter, brukere og besøkende. Bymessighet definerer hvordan de fysiske rammene kan legge til rette for menneskelig aktivitet og interaksjon. Vi må planlegge og utforme byen slik at mennesker ønsker å bruke den. Byrom preget av høy tetthet eller spesielle funksjoner, eller som utgjør orienteringspunkter i et byområde, vil feks øke bymessigheten innenfor dette byområdet. Graden av bymessighet påvirkes igjen av de fysiske kvalitetene som eksisterer eller etableres. Herunder kvaliteten i materialbruken og den fysiske utformingen av bebyggelsen inntil byens gater og byrom, og funksjonene i dem, kantsonene og utformingen av byrommene i seg selv.”

PBE's veileder for bymessighet (- vel verd å kikke nærmere på! <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/13335015-1569240182/Tjenester%20og%20tilbud/Plan%2C%20bygg%20og%20eiendom/Byggesaksveiledere%2C%20normer%20og%20skjemaer/Bymessig%20utforming.pdf>)”

“Byliv defineres som summen av menneskelig tilstedeværelse i byen, og rommer et vidt spekter av ulike former for menneskelig aktivitet og bevegelse i byen”

PBE's veileder «Byliv for alle - områderegulering for gater og byrom i sentrum», 2018

- Med tetthet og flerfunksjonalitet følger økt menneskelig aktivitet. Bylivstrategien kunne med fordel overordnet sett ta for seg hva som skal til på kort og lang sikt for å oppnå tilstrekkelig intensitet og mangfold i byen til å sikre et økt og mer sammensatt og interessant bylivstilbud, og se på byrommenes rolle i forhold til, så vel som påvirkning på og sammenheng med dette - både funksjonelt, bruksmessig og utformningsmessig (gjensidig avsmittning - prosessuell tekning og -utvikling, involvering og samskaping etc). Tilpasningsdyktighet er bærekraftig! Kantsonene er et viktig virkemiddel på både kort og lang sikt.
- En relevant beslutning om utviklings etapper vil nok også måtte knyttes opp mot dette - hvilke fortetninger og oaser gror man byliv, ny kultur og næringsutvikling rundt etc.

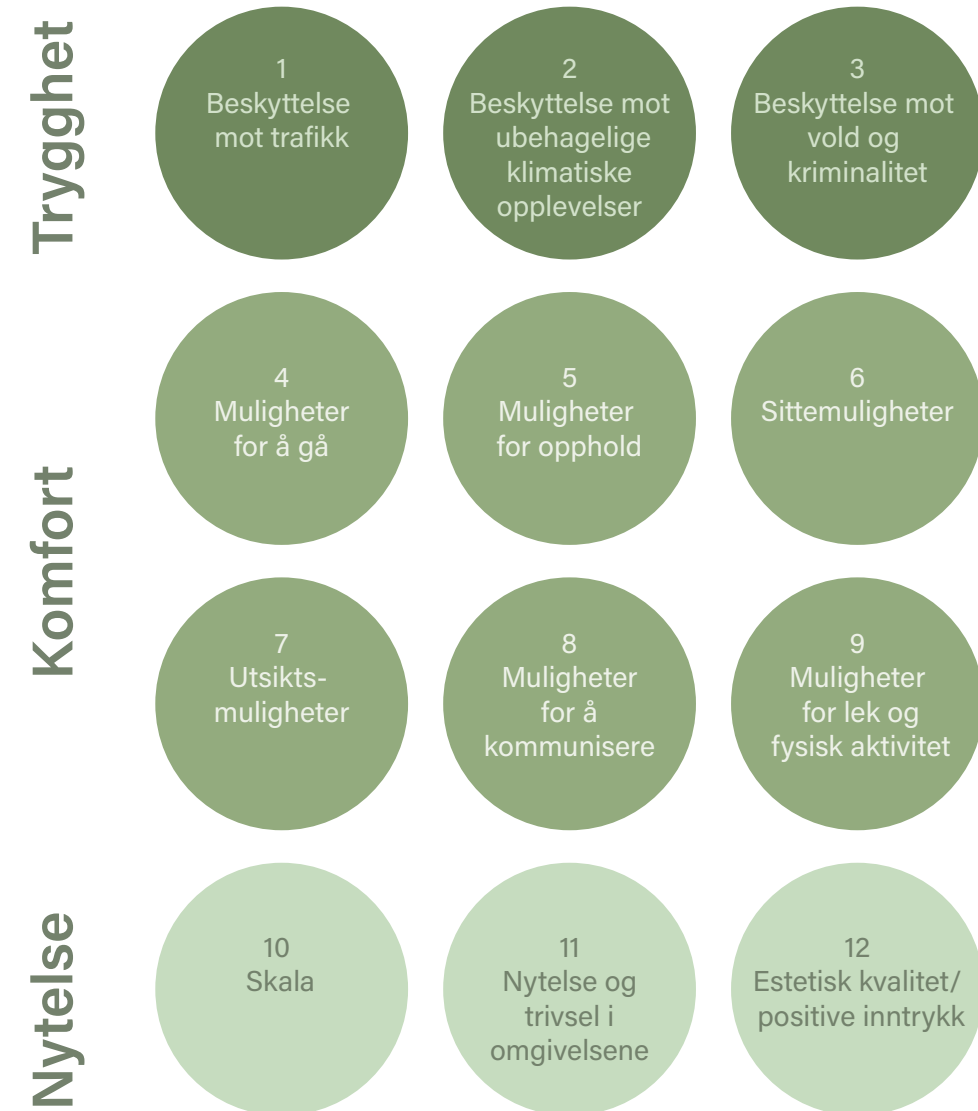

“En by tuftet på nærhet handler om å skape steder som legger til rette for et godt og lettvent hverdagsliv, og som bidrar til høy livskvalitet og bærekraftig byutvikling.”

(Miljøverndepartementet – Den moderne bærekraftige byen)

- Det er viktig at Sandnessjøen ikke utvikles med for ensidig fokus på byen som destinasjon (turisme, besøkere og brukere fra regionen etc., men at man også får satt søkelys på hva som skal til for å bygge et levende lokalmiljø med fokus på dagligliv og nærhetsprinsipper. Byrommene spiller en vesentlig rolle i dette og strategien kunne muligvis bedre beskrive og utbrodere hvordan byrommene må planlegges og utvikles for å understøtte en slik utvikling. Alt du trenger innenfor gangavstand etc. Hvilke krav setter et levende lokalsentrum og nabolag, “10 - minutters byen etc til byrommenes programmering, utformning og fleksibilitet?”
- Identitet - den nye byen bygger videre på den gamle etc. “En by er fysisk form, men den er også et sett av minner, historier og fortellinger. Også i byrom er det viktig å ta vare på historiske spor og bygge videre på stedsegne kvaliteter - og gro stedet videre, gjerne gradvis og over tid i samarbeid med lokale miljøer. Tilhørighet!
- 24 timers byen! Fleksible og multifunksjonelle byrom åpner i større grad for bruk gjennom hele året og døgnet - og av alle aldersgrupper. Noe som er helt sentralt i å oppnå et levende bymiljø. - Tydeligere og gjerne ganske konkrete designprinsipper som kan bidra til å sikre dette i strategien?
- God folkehelse handler bla om inkludering. Strategien bør spesifisere konkrete satsningsområder og prinsipper som sikrer hensyn til variable behov og at alle har tilgang til viktige funksjoner og offentlige rom - fleksibel utformning slik at alle kan oppholde seg og ferdes der (uu med kvalitet i bred forstand, stillesoner, aktivitetsmuligheter, slitesterke materialer som tåler tidens tand og aktiv bruk etc).

Gehls 12 kvalitetskriterer for byrom

KLIMATILPASNING OG BYNATUR

Sunde grønne byer for alle! grønne områder og byrom gir økt trivsel og livskvalitet og en sundere og mer aktiv befolkning.

- Utkaset til bystrategi har veldig lavt fokus på verdien i grønne arealer til tross for ett ellers samfunnsmessig økt fokus på viktigheten av bynatur og tilak som styrker biologisk mangfold, så vel somde mange positive effektene i forhold til oppholdskvaliteter, trivsel og helse. Grønne byrom er levende byrom!
- Potensielene som ligger i grønne arealers performative egenskaper, bla i form av overvannshåndtering, flom forsinkelser og forbedring av lokalklima og miljø, virker heller ikke spesielt prioritert. Trær renser fekst luften, skjermer mot støy og vind og gir en markant bedre blå-grønn faktor. Sandnessjøen ligger i fantastiske naturomgivelser. Strategien bør ta tak i de mange mulighetene som finnes i å trekke det grønne inn i byens rom som ny bynatur og slik også videreutvikle eksisterende blågrønne strukturer og styrke byens helhetlige grønne trekk. Dette gir også store muligheter i forhold til å skape møteplasser som kan bidra med identitet og tilhørighet og både mangfoldige aktivitetsmuligheter og rolige områder for hvile.
- For SLA som jobber ut i fra en naturbasert metode, går funksjonelle løsninger med nytteverdi og herlighetsverdier hånd i hånd. Vi har stort fokus på hvordan vi kan løse byers utfordringer med vann, tetthet, overopphetning, terrortrusler etc., samtidig som vi skaper mer levelige og interessante bymiljøer. Det handler ikke bare om at vi skal overleve, men også leve! vi ser derfor heller aldri isolert på hverken klima, miljø, natur og biologisk mangfold, fysiske strukturer, eller menneskelige og sosiale aspekter, men forener disse i en holistisk byutviklingspraksis hvor alle systemer og løsninger samvirker og legger til rette for økt livskvalitet.

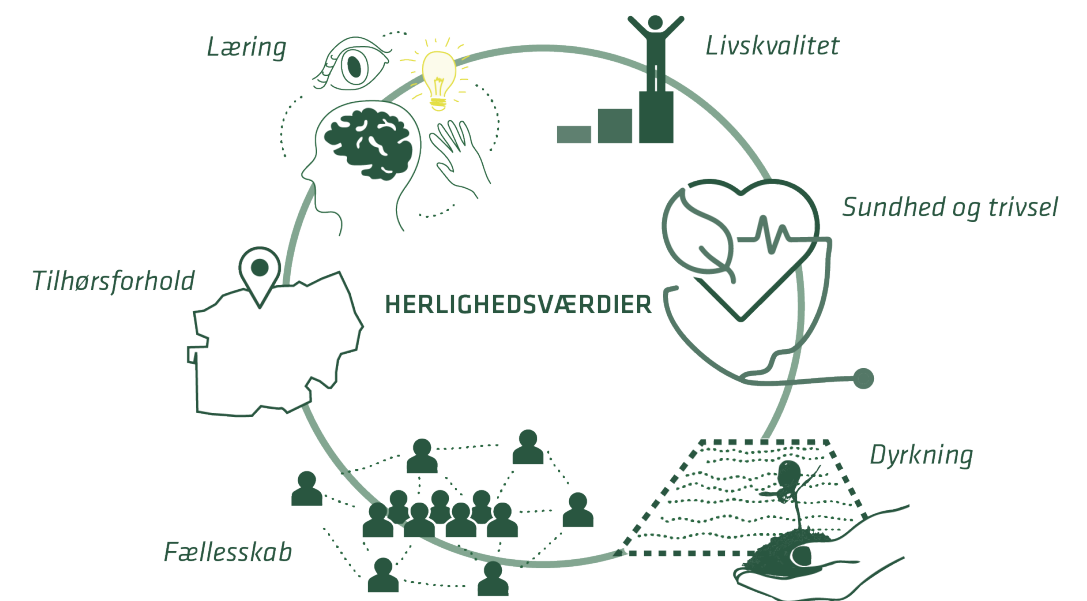
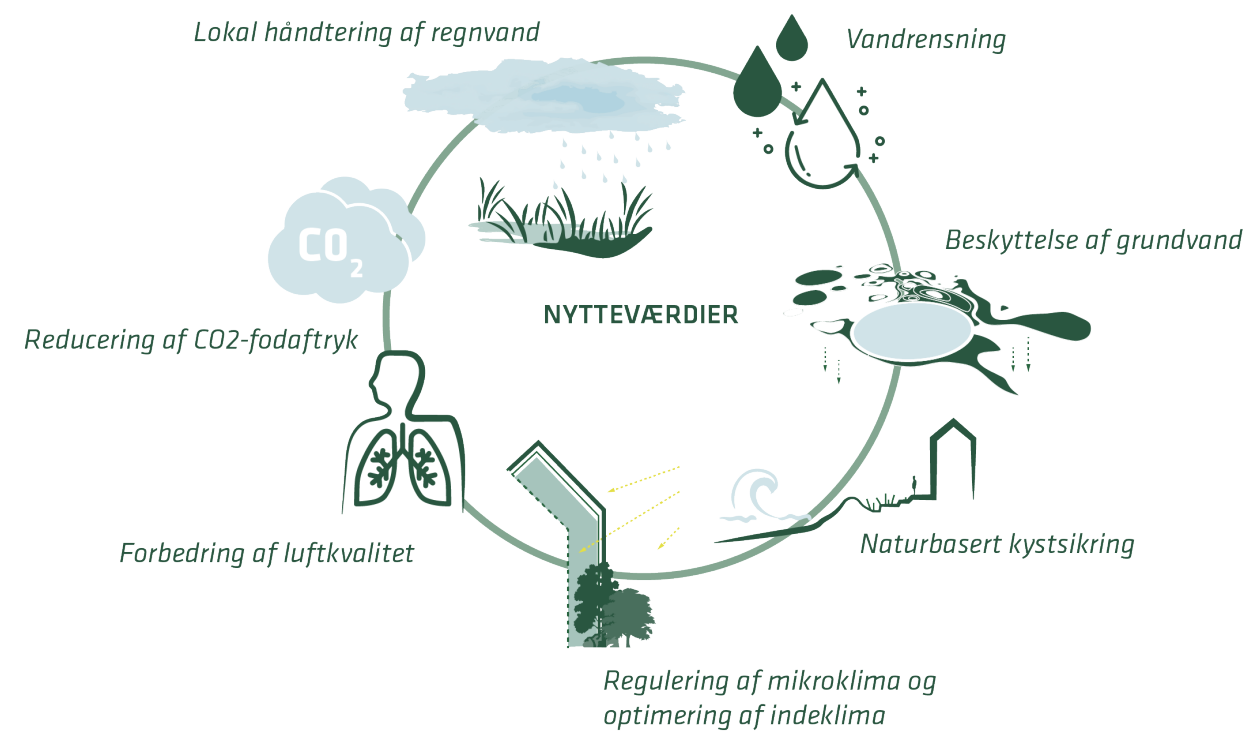
SLA, Sønder Boulevard, 2006

SLA, Sankt Kølds plads

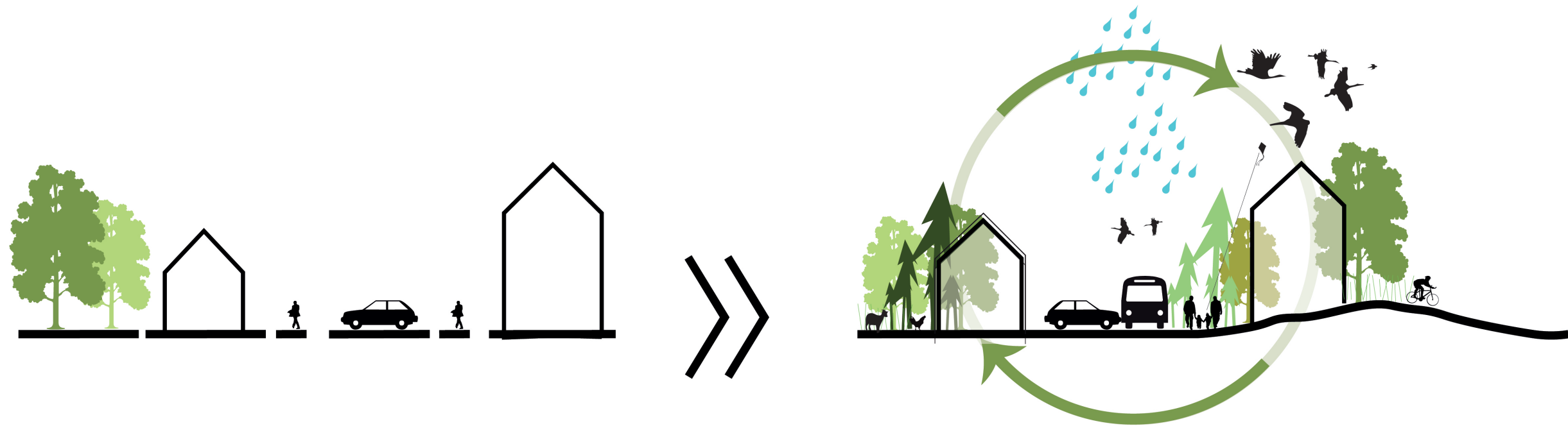
Bynatur er ikke nødvendigvis er den samme som en naturlig og "ville natur", men en ny natur som lærer av naturens prosesser, og dens mange funksjonelle og estetiske egenskaper og verdier.

NATURBASERT BYUTVIKLING

VÅR VISJON

Det er en ny type by, der er tilpasset det nye klima,
og hvor by, bygninger, infrastruktur og natur
sameksisterer i et helt nyt udtrykdesign for mennesker,
men på naturens premisser.

Arkitektur manifest, Stig L.Andersson, 2019

VIKTIGE STRATEGISKE FOKUS FOR VÅR VISJON

1. EN FOTGJENGERVENNLIG BY

The future city of Sandnessjøen, a regional center of Nordland, is to enable a pedestrian-friendly environment with an optimized amount of car-free space, in order to give back the public ground to the people. This does not necessarily mean removing car traffic altogether, but rather creating a shared space for all means of transportation where soft mobility –or zero-impact mobility, i.e. walking, biking, skating, etc.– is celebrated.

2. HAVNEPROMENADEN SOM DET NYE OFFENTLIGE LANDMERKET

The waterfront promenade, which northwesternly borders the whole city center, has the potential to become the new public landmark, the main reference point, a great place for meeting and gathering. It should be home for a simple, open design that can give users the freedom to inhabit and appropriate the space as they wish, while ensuring the role of the main connector throughout the city's network of public spaces.

3. NY NATUR I BYEN

The reinsertion of nature in the city is key to its sustainable development in view of climate change. This nature component can no longer be as simplistic as grass on the ground, but rather signifies long-term interventions and experiments with planting and water management for purposes of developing a durable ecosystem that stimulates biodiversity and invites people to immerse fully in this new nature.

4. MANGFOLD OG INKLUDERING

Successful public spaces are not only functional but also highly accessible and attractive to a large audience. This new series of urban spaces will include a good range of sizes, typologies, atmospheres, from large to small, from collective to intimate, from paved to lush green. Social inclusivity is the end goal for all public spaces, as they need to facilitate people's gathering and cohabitation regardless of their backgrounds and perspectives.

HAVNEPROMENADEN: NATUR OG AKTIVITETER

NATUR OG BIODIVERSITET

Adept, Vestre Fjordpark, Aalborg, 2017

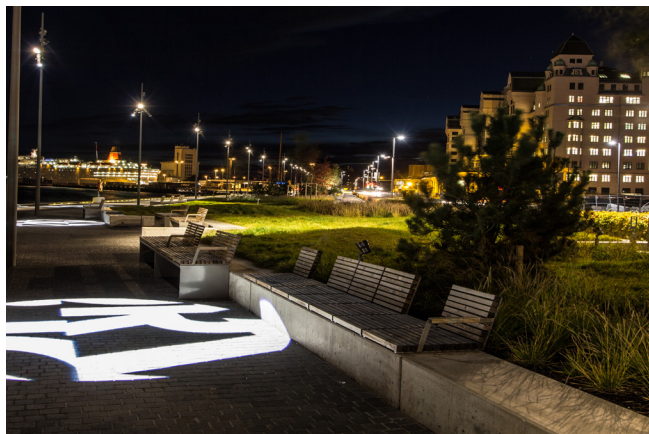
SLA, Bjørvika, Oslo, 2018

SLA, Bjørvika, Oslo, 2020

SLA, Bjørvika, Oslo, 2018

SLA, Bjørvika, Oslo, 2020

SLA, Bjørvika, Oslo, 2019

AKTIVITETER OG OPPHOLD

Lemvig Havn, 2010

SLA, Bjørvika, Oslo, 2020

Lemvig Havn, 2010

Adept, Vestre Fjordpark, Aalborg, 2017

Schönherr, Brobuerne, Struer, 2018

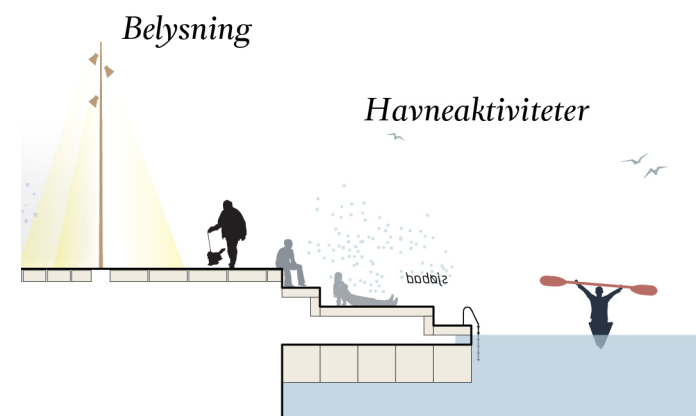
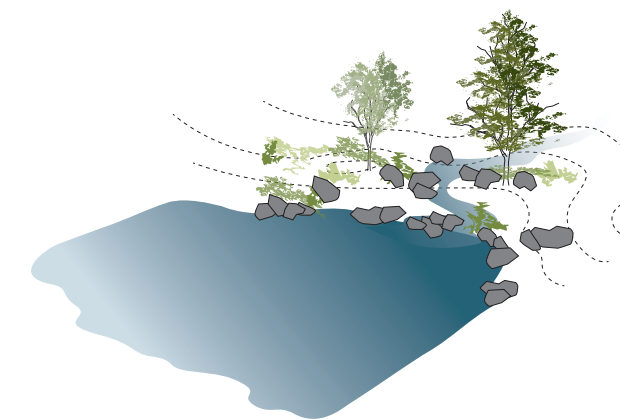
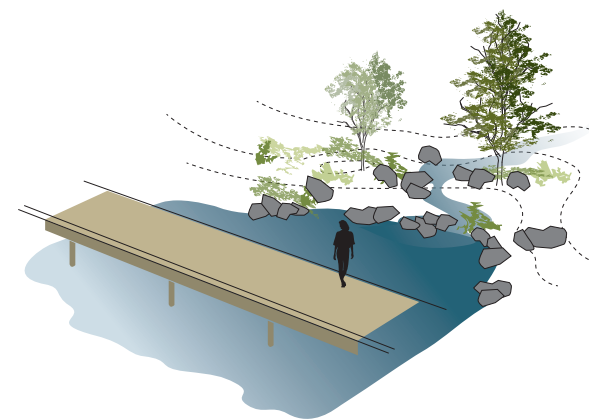
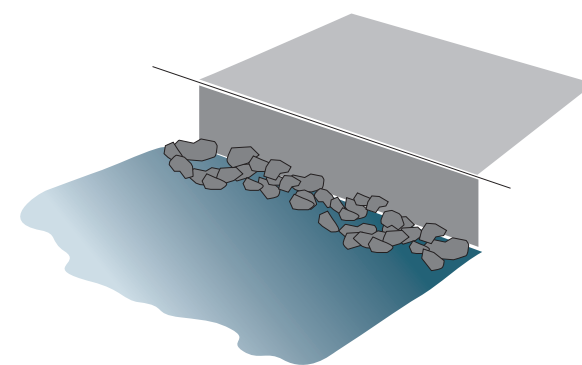
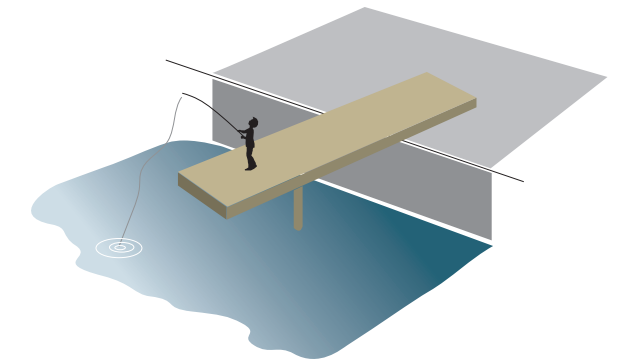
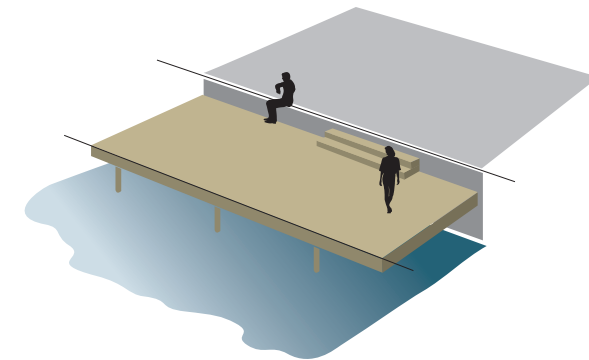
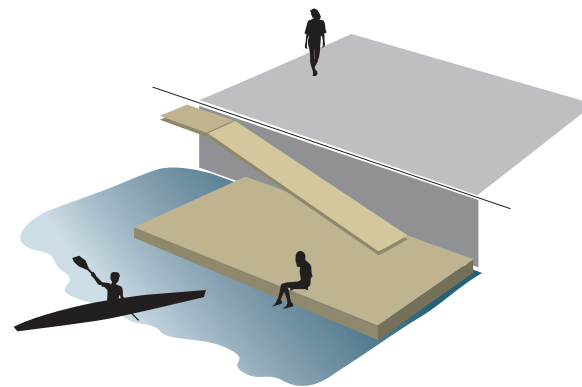
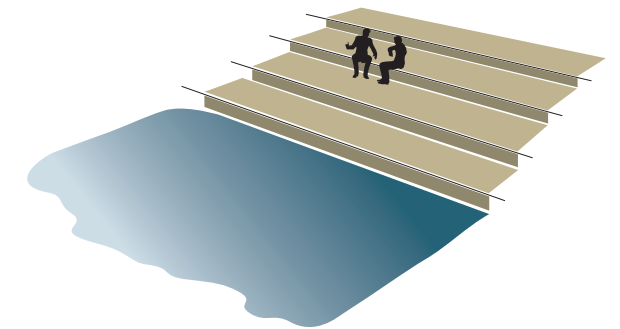
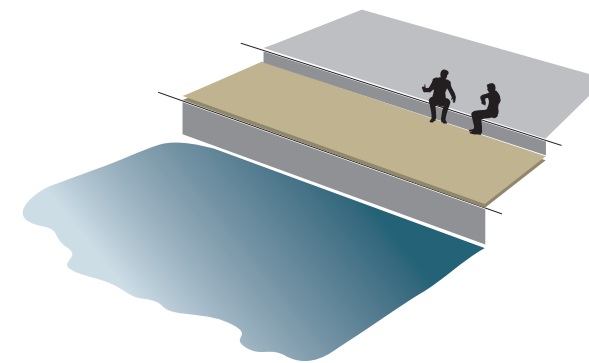
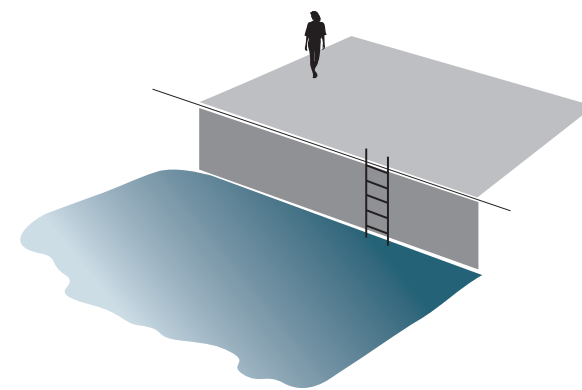
Schönherr, Brobuerne, Struer, 2018

EN LEVENDE KANT MOT VANNET

Vannkanten er en ressurs som må utnyttes.

Varierende møter mellom land og vann kan være med på å skape ulike oppholds- og aktivitetsrom for beboere og andre brukere av havnepromenaden.

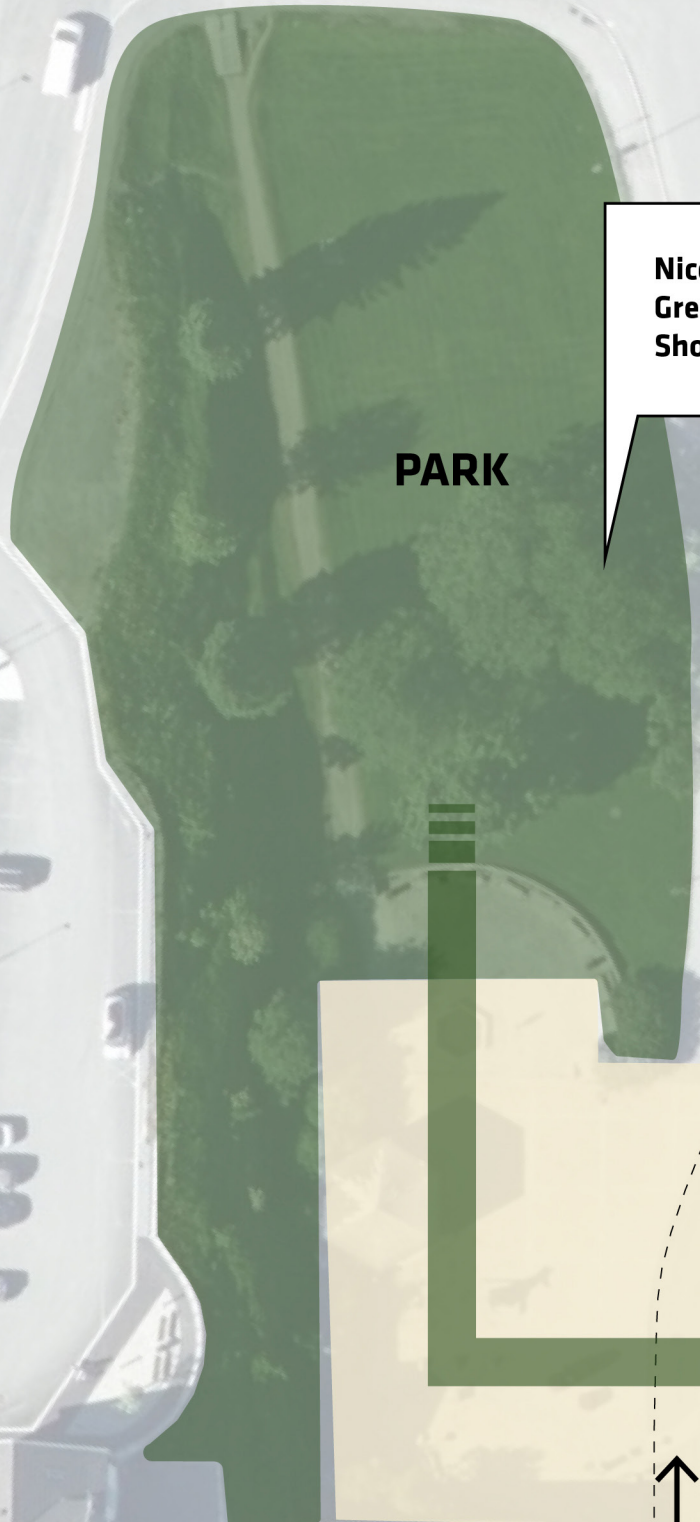

PARKEN + TORGET = “DEN GRØNNE OASEN”

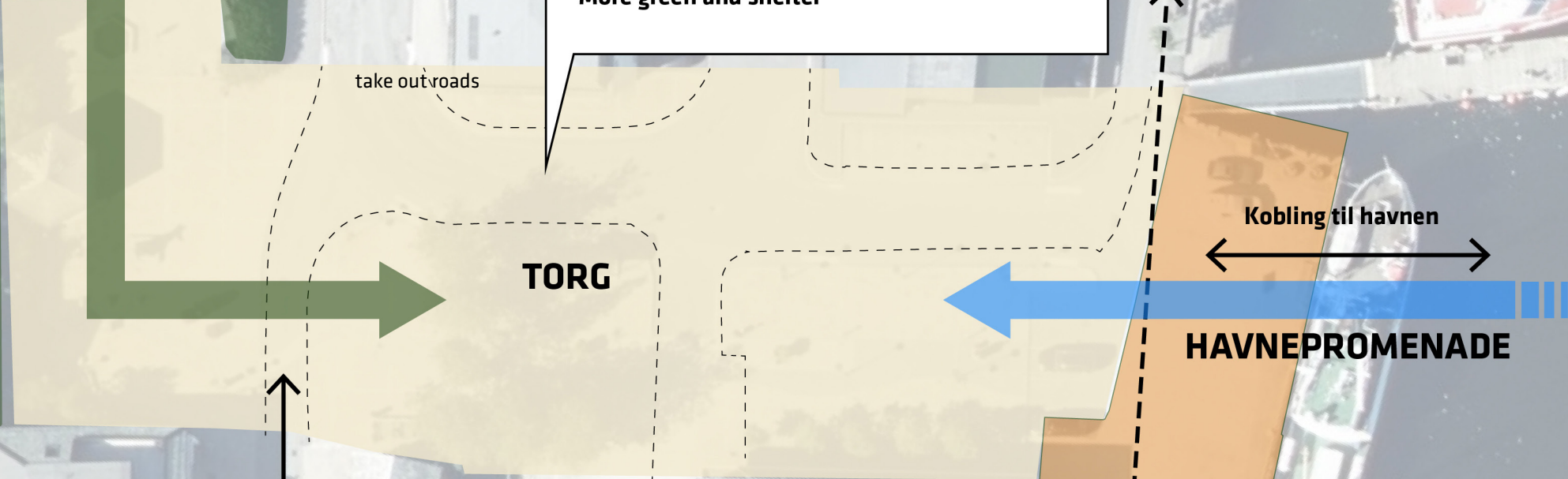

ANALYSE AV EKSISTERENDE SITUASJON

PARK

Nice existing lawns and trees
Great sitting places in the sun
Should preserve the very green feeling

Too scattered spaces, need to be consolidated
Should take out the asphalt roads and replace
with paved surfaces to be shared between
vehicles and pedestrians
More green and shelter

take out roads

TORG

HAVNEPROMENADE

Kobling til havnen

Kobling til handelsgate
og Kulturhuset

Kobling til resten av
havnepromenaden

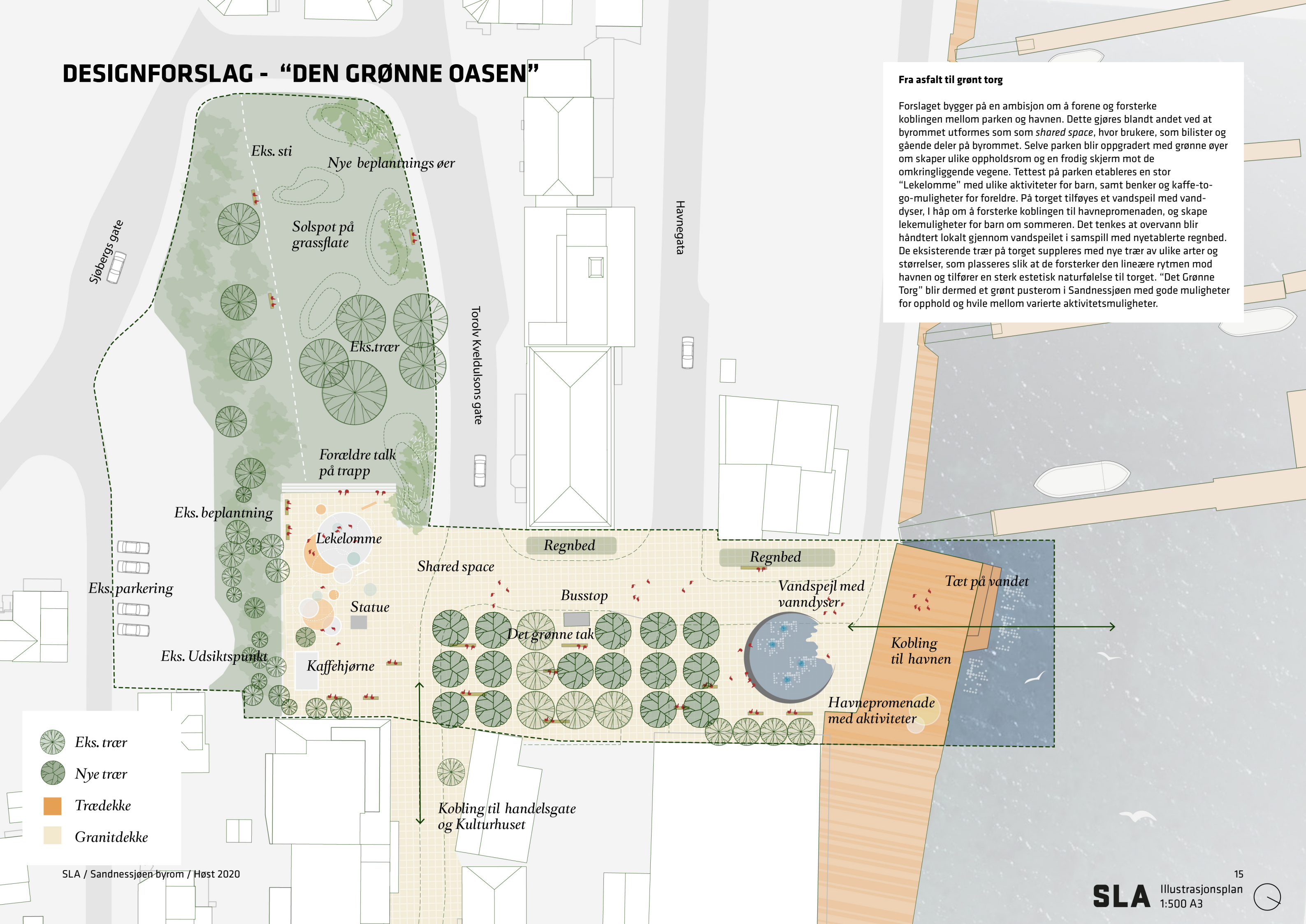

DESIGNFORSLAG - "DEN GRØNNE OASEN"

Fra asfalt til grønt torg

Forslaget bygger på en ambisjon om å forene og forsterke koblingen mellom parken og havnen. Dette gjøres blandt annet ved at byrommet utformes som som *shared space*, hvor brukere, som bilister og gående deler på byrommet. Selve parken blir oppgradert med grønne øyer om skaper ulike oppholdsrom og en frodig skjerm mot de omkringliggende vegene. Tettest på parken etableres en stor "Lekelomme" med ulike aktiviteter for barn, samt benker og kaffe-to-go-muligheter for foreldre. På torget tilføyes et vandspeil med vanddyser, i håp om å forsterke koblingen til havnepromenaden, og skape lekemuligheter for barn om sommeren. Det tenkes at overvann blir håndtert lokalt gjennom vandspeilet i samspill med nyetablerte regnbed. De eksisterende trær på torget suppleres med nye trær av ulike arter og størrelser, som plasseres slik at de forsterker den lineære rytmen mod havnen og tilfører en sterk estetisk naturfølelse til torget. "Det Grønne Torg" blir dermed et grønt pusterom i Sandnessjøen med gode muligheter for opphold og hvile mellom varierte aktivitetsmuligheter.

- Eks. trær
- Nye trær
- Trædekke
- Granitdekke

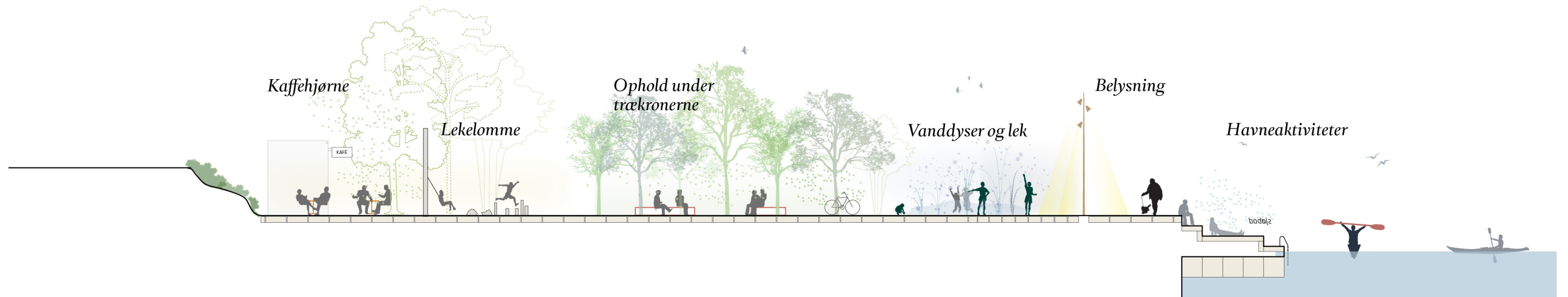

DESIGNFORSLAG - "DEN GRØNNE OASEN"

PRINSIPPSNITT AV "DEN GRØNNE OASEN"

LEKELOMME

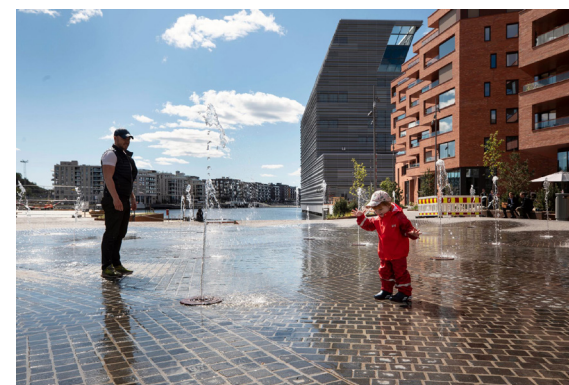
SLA, Stasjonsallmenningen, Oslo, 2020

"DET GRØNNE TAK"

André Le Nôtre, Jardin des Tuileries, Paris, 1664

VANNSPEIL

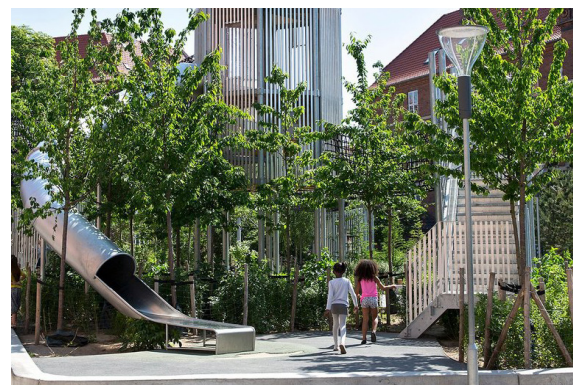

SLA, Stasjonsallmenningen, Oslo, 2020

HAVNEPROMENADE OG SJØBAD

JDS Architects, Kalvebod Bølge, København, 2015

NORD arkitekter, Amager Fælled Skole, 2014

SLA, Andreas Steenbergs Plads, Horsens, 2017

BOGL, Bording, 2016

LPO Arkitekter, Sørenga Sjøbad, Oslo, 2015

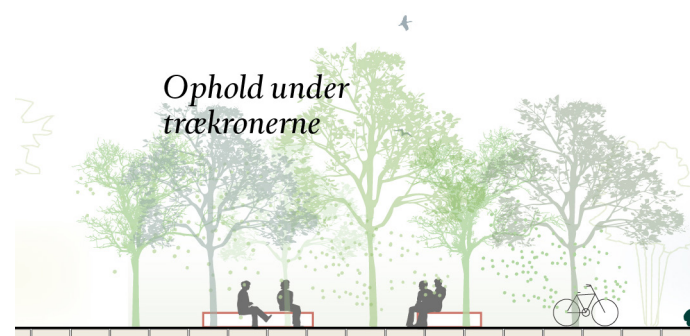
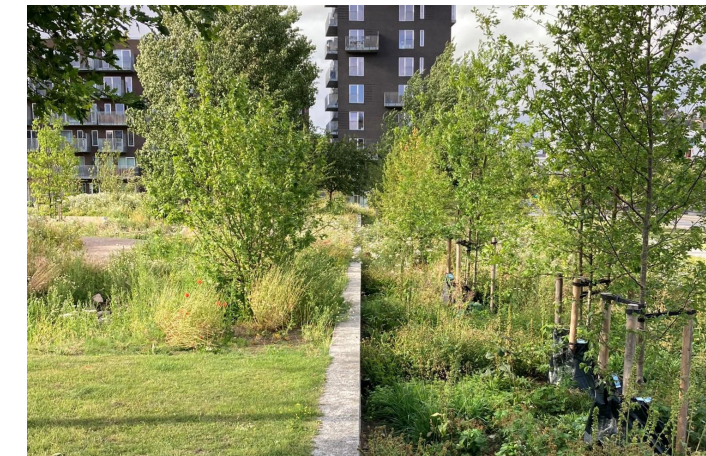

VARIERT BEPLANTNING

Naturen gjør oss fysisk sundere, den renser sindet og gjør os gladere. Den tilbyr sanselige opplevelser, som øker våres kreativitet og gir oss lyst til å skape noe sammen med andre mennesker. Derutover utgjør vegetasjonen en stor del av regnvannshåndteringen. Trærne opptar vann, fordampes det og forhindrer det i å trenge gjennom jorden ned til grunnvannet. Derfor bør det etableres så mye natur i Sandnessjøen, som mulig.

“Den grønne oasen” skal være grønn og frodig med positive opplevelser hele året rundt. Det etterstrebes en stor mangfoldighet i valget av plantearter, for å oppleve årstidenes variasjon samtidig med at det beholdes nok grønt. Trær ved vannspeil skaper unik og beroligende opplevelse på torget. Det legges vekt på å bruke stedsegne plantearter som naturlig finnes i Sandnessjøen. Ved å hovedsakelig velge arter som tilpasses sted og bruksområde sikres et rikt naturmangfold for både planter, insekter og fugler. Beplantningen skal videre ha variasjon i høyde, form, farge og blomstring, og gi byrom og gater et frodig og divers uttrykk.

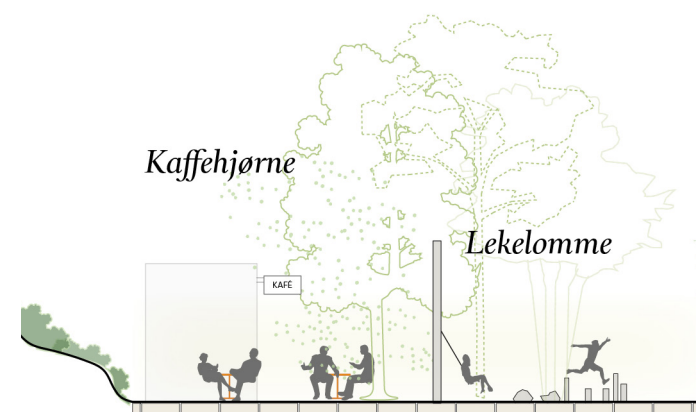
- Beplantningen på torget skal bidra til en egen identitet
- Beplantning på torg skal være en aktiv del av ulike sanseopplevelser på torget
- Beplantningen skal fremheve årstidenes forandringer.
- Ta hensyn til trærns potensielle størrelse, skyggeforhold samt vind
- Det skal vektlegges bruk av vegetasjon som er attraktiv for pollinerende insekter og fugler

NATUR-BASERT LEK

I å sikre felksibel bruk og tilrettelegging ligger det potensialer i å se på lekemuligheter som en integrert del av byrommet med både funksjonelle og estetiske kvaliteter - og et veld av ulike tlnknings- og bruksmuligheter. I samspill med omgivelsene - ikke passive installasjoner.

BELYSNING OG LYSKUNST

Byrommenes belysning bør tenkes som en kombinasjon av funksjonsbelysning og effektbelysning, som både sikrer tekniske lyskrav til trygghet, sikkerhet og orientering, og som bidrar til en sanselig og stemningsfull atmosfære i gater, plasser og gårdsrom.

Belysningen bør gi en helhetlig og god opplevelse av området, samt sikre trygg ferdsel på kvelds- og nattetid. Uterom skal i hovedsak ha belysning som muliggjør bruk om ettermiddag, kveld og på vinterstid, særlig i aktivitets- og lekeområder. Belysningen skal i hovedsak være kontrastfylt og nyansert, men også gi et helhetlig uttrykk. Det bør tas hensyn til lysforurensning og blinding av boliger. Belysningsutstyret skal i størst mulig grad tilpasses de øvrige elementene i byrommet.

Effektbelysningen gir byrommene en estetisk og sanselig kvalitet, og kan kombineres med andre designelementer som kunst, leke- og vanninstallasjoner.

Funksjonsbelysning

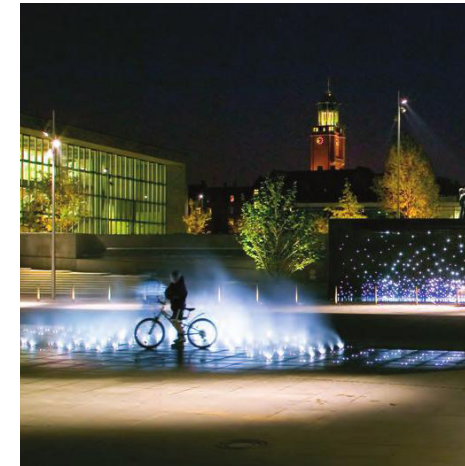
Fargevariasjon

Effektbelysning

Lysskulpturer i beplantning

Lyskunst

Vann- og lysinstallasjon

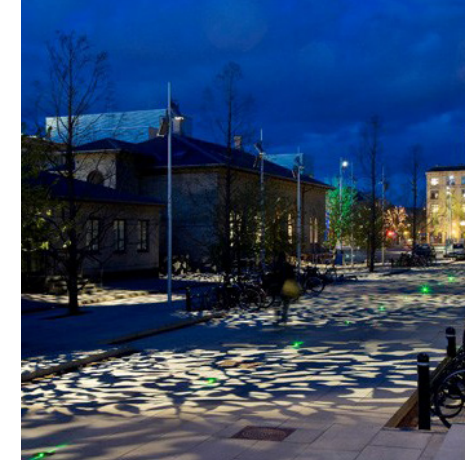
Skjermet funksjonsbelysning

Kombinasjon av funksjonsbelysning og kunst

Belysning integrert i møbler

Stemningsfull lyskunst

Lysmønstre